

Vlaams
Parlement

ingediend op **1713** (2018-2019) – Nr. 2
24 oktober 2018 (2018-2019)

Tekst aangenomen door de plenaire vergadering

van het voorstel van resolutie

van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy,
Willem-Frederik Schiltz, Bruno Tobback en Johan Danen

betreffende het Vlaamse en nationale klimaatbeleid

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de zich steeds sneller voltrekkende, wereldwijde klimaatontregeling en op de noodzaak om daadkrachtig en snel op te treden; dat zonder voldoende beperking broeikasgassen blijven uitstoten, ernstige gevolgen zal hebben voor de wereldbevolking; dat het zeeniveau zal stijgen; dat in het bijzonder eilanden en kuststreken onder water zullen komen te staan; dat woestijnen zullen uitbreiden waardoor de hongersnoden zullen toenemen en meer en hevige stormen zich zullen voordoen;
- gelet op het feit dat elk land en elke regio een voluntaristisch beleid kan voeren en aldus kan bijdragen aan een wereldwijde positieve dynamiek;
- gelet op de Overeenkomst van Parijs van 12 december 2015, die tot doel heeft de klimaatopwarming te beperken tot ruim onder 2°C ten opzichte van het pre-industriële tijdperk en inspanningen te blijven leveren zodat de stijging beperkt blijft tot 1,5°C;
- gelet op de door 192 landen ingediende INDC (Intended Nationally Determined Contributions) bij het UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change), waarbij de Europese Unie vooropstelt de uitstoot van broeikasgassen met 40% te reduceren tegen 2030 ten opzichte van 1990; dat zelfs met de voorgestelde INDC's blijkt dat de aarde tegen het einde van deze eeuw nog met zo'n 3,5°C zou opwarmen; dat dit nog altijd boven het vooropgestelde streefdoel van Parijs is; dat het duidelijk is dat bijkomende inspanningen noodzakelijk zijn, zodat de uitstoot aan broeikasgassen sterk wordt afgebouwd;
- overwegende dat de volgende Conferentie van de Partijen (Conference of the Parties – COP24) van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering in december 2018 in Katowice zal plaatsvinden;
- gelet op het Europese kader inzake klimaat, energie en leefmilieu;
- gelet op het informatieverslag van de Senaat over het intra-Belgische besluitvormingsproces inzake 'burden sharing' met betrekking tot klimaatdoelstellingen (*Parl.St.* Senaat DOC 6-253/2);
- gelet op het stappenplan van de Europese Commissie om te komen tot een competitieve en koolstofarme economie in 2050, dat tot doel heeft de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 te verminderen met minstens 40% ten opzichte van het niveau van 1990 en tegen 2050 met ten minste 80%, of indien mogelijk zelfs met 95%; gelet evenwel op de noodzaak om het concurrentievermogen van de Belgische bedrijven te vrijwaren en om het fenomeen van 'carbon leakage' te bestrijden;
- gelet op de resolutie van het Europees Parlement van 4 april 2017 over palmolie en de ontbossing van regenwouden, alsook de beslissing van het Europees Parlement van 17 januari 2018, via amendement in de richtlijn 2009/28/CE, ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, om palmolie te weren vanaf 2021;
- gelet op de gemeenschappelijke beslissing van de Europese Raad, de Europese Commissie en het Europees Parlement van 14 juni 2018 om het aandeel hernieuwbare energie in de Europese Unie tegen 2030 op te trekken naar 32% in vergelijking met de huidige globale doelstelling van 27%; om dat globale Europese percentage te bereiken, moet elke lidstaat een plan ontwikkelen tegen eind 2018;

- is het, net zoals het Federale Parlement en de andere deelstaatparlementen van België, ermee eens dat:
 - 1° de bestrijding van de klimaatontregeling de permanente aandacht vergt van alle parlementen en regeringen van het land;
 - 2° de institutionele verdeling van de bevoegdheden en de gecoördineerde vertegenwoordiging op het internationale toneel vergen dat zowel de regeringen als de parlementen intensief samenwerken;
 - 3° de interparlementaire samenwerking over het klimaatthema moet worden voortgezet in overeenstemming met de evolutie van de internationale debatten, de engagementen van België en de intra-Belgische beslissingen, in het bijzonder met het oog op het aannemen van gemeenschappelijke standpunten;
- verzoekt de Vlaamse Regering, net zoals het Federale Parlement en de andere deelstaatparlementen hun regering, om:

A. Algemeen

- 1° het klimaatbeleid bij te stellen om de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs te behalen en met het oog hierop:
 - a) erover te waken dat de EU het voortouw blijft nemen op het internationale niveau om in te zetten op een sterke en ambitieuze klimaatdiplomatie en -expertise. Daartoe moet België, in het licht van de Talanoadialoog en het 'Appel de Paris' (Accord de Paris: Appel à une ambition climatique de l'Union européenne) van 25 april 2018, net als Nederland, Frankrijk, Duitsland, Portugal, Zweden, Finland, Luxemburg en Spanje, in de Europese kopgroep ijveren voor een verhoging van de Europese 2030-doelstellingen;
 - b) zich in te schrijven in de recent aangescherpte Europese 2030-doelstellingen op vlak van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie en op die manier, voluntaristisch, een hogere CO₂-reductiedoelstelling dan 40% voorop te stellen tegen 2030; samen met de andere lidstaten van de Europese Unie een voortrekkersrol te blijven opnemen door op EU-niveau ernaar te streven tegen 2050 de uitstoot van broeikasgassen met 95% te verminderen (in vergelijking met 1990). Om lock-ins te vermijden, moet de reductiedoelstelling van 95% voor broeikasgassen tegen 2050 vertaald worden in de noodzakelijke tussendoelstellingen, waarbij telkens een socio-economische- en milieu-impactanalyse wordt opge maakt;
 - c) in overleg te gaan met de andere landen die het verdrag van Parijs hebben goedgekeurd en hen te overtuigen om hun verbintenissen aan te scherpen;
- 2° met het oog op het bekomen van een koolstofarme samenleving en economie tegen 2050, structurele maatregelen op korte, middellange en lange termijn te nemen. Om deze doelstelling te halen, moeten deze maatregelen sociaal billijk zijn en ruim onderschreven worden door de bevolking en alle relevante maatschappelijke spelers. Het is evenzeer belangrijk om het potentieel van jobcreatie in dit kader te valoriseren;
- 3° de minst ontwikkelde landen te ondersteunen om via mitigatie en adaptatie de nefaste gevolgen van de klimaatverandering tegen te gaan. Klimaat is een factor die de ongelijkheid in de wereld dreigt te vergroten. De effecten van klimaatverandering zijn meer uitgesproken in ontwikkelingslanden (Minst Ontwikkelde Landen) die afhankelijker zijn van natuurlijke hulpbronnen om in hun levensonderhoud te voorzien;
- 4° via hun beleid bij te dragen tot het tegengaan en verminderen van de klimaatverandering op internationaal en nationaal vlak waarbij tal van maatregelen zullen genomen worden;

B. Belgische standpunten op internationaal niveau

- 5° rekening te houden met de genderdimensie om de gevolgen van de klimaatverandering voor vrouwen te verminderen omdat ze daarvan de grootste slachtoffers zijn in bepaalde regio's van de wereld, maar ook om een aanzienlijk deel van vrouwen en verenigingen die hen vertegenwoordigen te betrekken bij de klimaatonderhandelingen en de uitvoering van de strategieën;
- 6° akte te nemen van het speciaal rapport van het IPCC 2018 (IPCC 'Special report on the impacts of global warming of 1,5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways') dat in oktober 2018 zal worden gepubliceerd, en te overwegen om de Belgische ambities op grond van de conclusies van dat rapport opnieuw tegen het licht te houden;
- 7° het belang van de rol en de rechten van lokale gemeenschappen en inheemse volkeren in de strijd tegen de klimaatverandering te beklemtonen en het Platform (Local Communities and Indigenous Peoples Platform (LCIPP) dat hiervoor door COP23 is opgericht te ondersteunen;
- 8° internationaal aandacht te vragen voor de sociaal-economische gevolgen van al diegenen die bij de transitie betrokken zijn (bijvoorbeeld werknemers, werkgevers, ontheemden enzovoort) en een actieve rol op te nemen in internationale gesprekken die hierover gevoerd worden;
- 9° de groeiende problematiek van de verhuizing en verplaatsing van de bevolking onder invloed van klimaatveranderingen te erkennen en een pro-actieve houding aan te nemen in de internationale gesprekken hierover;
- 10° de internationale coördinatie inzake de klimaatverbintenissen te bevorderen door best practices te delen, de dialoog te faciliteren en het innemen van Europese standpunten te bevorderen;
- 11° een koolstofarme ontwikkeling en een duurzame economie aan te moedigen, meer bepaald in de ontwikkelingslanden, zonder daarbij eerst een beroep te doen op fossiele brandstoffen;
- 12° zich op internationaal vlak ten volle in te zetten opdat zoveel mogelijk landen zich aansluiten bij de 'powering past coal'-alliantie om op die manier de energieproductie uit steenkool volledig te laten verdwijnen; door binnen de Europese Unie de juiste marktwerking te faciliteren, onder andere met betrekking tot een robuustere koolstofprijs, moet de Europese Unie zo snel mogelijk naar een volledig steenkool- en bruinkoolvrije energieproductie evolueren;
- 13° in samenwerking met andere lidstaten van de Europese Unie geleidelijk een einde te maken aan de financiële investeringen in en de steun aan fossiele brandstoffen; op middellange termijn eveneens een strategie uit te stippen voor de algemene decarbonisering van onze economie tegen 2050 met tussendoelstellingen, indicatoren en een actieplan voor nieuwe economische modellen, zoals een sterke circulaire economie waarbij grondstoffen zoveel mogelijk binnen de economie blijven bestaan, hergebruikt worden en zo lang mogelijk een nuttige waarde blijven behouden. Deze circulaire economie dient ook op het mondiale vlak te worden bepleit;
- 14° op internationaal vlak te pleiten voor een sterker beleid (of: meer maatregelen) tegen ontbossing – de uitdaging van de enorme veenderijen zijn daar een goed voorbeeld van – en voor het behoud en het herstel van natuurgebieden en de biodiversiteit omdat dit één van de meest efficiënte maatregelen tegen de klimaatverandering is; daarnaast ook te pleiten voor een duurzame landbouw die het areaal aan resterende ongerepte tropische wouden niet verder aantast, zowel op internationaal vlak als in het Nationaal Energie- en Klimaatplan 2030;
- 15° om, waar wenselijk, synergieën te zoeken tussen de eigen inspanningen enerzijds en de inspanningen van de talrijke globale private initiatieven tegen de klimaatopwarming vanuit de industrie en deze van onze buurlanden en andere EU-lidstaten anderzijds;

- 16° aan de door haar gemaakte beloftes en verplichtingen betreffende de financiering van het Adaptatiefonds, het Groen Klimaatfonds (Green Climate Fund) en het Fonds voor de Minst Ontwikkelde Landen (Least Developed Countries Fund) te blijven voldoen en ze indien nodig te verhogen;
- 17° in lijn met de gemaakte internationale afspraken te pleiten voor een billijke en stijgende bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering zoals vastgelegd in het VN-klimaatverdrag;
- 18° de ETS-inkomsten (ETS: emissions trading scheme) volledig te besteden aan het klimaatbeleid, waarvan een belangrijk deel aan internationale klimaatfinanciering;
- 19° dat de jaarlijkse Belgische bijdrage aan de internationale klimaatfinanciering getuigt van een internationale klimaatambitie en jaarlijks toeneemt en een aanvulling vormt op het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Een en ander moet concreet gestalte krijgen door de budgettaire verbintenissen van de verschillende entiteiten in de internationale klimaatfinanciering te vernieuwen en uit te breiden, met als internationaal streefdoel de uitvoering van concrete projecten gericht op de verbetering van het aanpassingsvermogen van de ontwikkelingslanden, zij het door technologische innovatie, die de mogelijkheid biedt de levensstandaard te verhogen en tegelijk de uitstoot van broeikasgassen te beperken, dan wel door energie-efficiëntie, duurzaam beheer van bodems, landbouw en bossen, door het beheer van de watervoorraden enzovoort;
- 20° te beslissen welke rol België gaat spelen als lidstaat van de EU, één van de belangrijkste bijdragers tot het Adaptatiefonds, teneinde concreet vorm te geven aan zijn verbintenissen op grond van de Overeenkomst van Parijs, inzonderheid ten aanzien van de armste en de kwetsbaarste landen;

C. Belgische standpunten op Europees niveau

- 21° de nodige inspanningen te doen om de Overeenkomst van Parijs en de regelgeving van de Europese Unie met betrekking tot energie en klimaat tegen 2030 en 2050 uit te voeren;
- 22° meer initiatieven te nemen die het mogelijk maken de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs daadwerkelijk te kunnen verwezenlijken, aangezien de versnelde klimaatopwarming wereldwijd doorzet;
- 23° ervoor te ijveren dat op Europees niveau het principe en de modaliteiten onderzocht worden van een 'carbon border adjustment'-taks op geïmporteerde producten met een hoge koolstofvoetafdruk die afkomstig zijn uit landen die de Overeenkomst van Parijs niet ratificeerden of die zich schuldig maken aan milieudumping of sociale dumping;
- 24° op Europees niveau te ijveren voor de invoering van een koolstofheffing overeenkomstig het principe dat de vervuiler betaalt, om het gebruik van koolstofenergie te ontraden. Dat moet een aanvulling vormen op andere maatregelen, onder andere van normatieve aard, om de sectoren van het transport en de bouw duurzaam te maken en de achtergestelde bevolkingsgroepen te steunen bij die duurzame overgang;
- 25° in haar besprekingen in het kader van de COP en de International Maritime Organization (IMO) te blijven aandringen op een zero-emissiescheepvaart tegen 2050. De recente beslissing van de scheepvaartsector om haar uitstoot van broeikasgassen te halveren tegen 2050 in vergelijking met 2008 duidt op de bewustwording van haar potentiële positieve impact op het klimaat. Te blijven vragen om een roadmap uit te werken die toewerkt naar zero-emissiescheepvaart;
- 26° er op aan te dringen dat de luchtvaartsector concrete engagementen aangaat en een roadmap uitwerkt om de uitstoot van broeikasgassen waarvoor zij verantwoordelijk is substantieel te verminderen. Zero-emissieluchtvaart tegen 2050 zou internationaal de ambitie moeten zijn;

- 27° ervoor te zorgen dat de EU de belangrijkste donor op internationaal niveau blijft wat de financiering van acties ter bestrijding van de klimaatverandering betreft. Ten minste 20% van de begroting van de Europese Unie voor de periode 2014-2020 zou immers gaan naar acties met betrekking tot de klimaatverandering. Het klimaataspect is onderdeel van alle grote uitgavenprogramma's van de Europese Unie, onder meer het cohesiebeleid, energie, transport, onderzoek en innovatie, het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot slot het ontwikkelingsbeleid;
- 28° internationaal aandacht te vragen voor de impact van klimaatverandering op de overlevingskansen van bedreigde diersoorten. Daarnaast dient er ook meer aandacht te worden gevraagd voor de impact van klimaatverandering op insectensoorten die een zeer belangrijke rol spelen in de biodiversiteit en de bestuiving;
- 29° het klimaatbeleid te laten voldoen aan duurzaamheidscriteria die garanderen dat milieu en mensenrechten gerespecteerd worden en die een duurzame exploitatie van grondstoffen waarborgen;
- 30° maatregelen te promoten die het mariene leven beschermen, hetwelk reeds onder druk staat door de klimaatopwarming. Dit kan door internationaal duurzame visserij te promoten, alsook door een reductie van de afvalstroom van plastics naar de oceanen te bepleiten. Het Actieplan Marien Zwerfvuil met bijvoorbeeld het sluiten van zogenaamde 'blue deals' is daarbij een stap in de goede richting;
- 31° op internationaal niveau te blijven pleiten voor de bescherming van de oceanen. In het kader van de bescherming van de oceanen heeft België de 'Because the Ocean'-verklaringen ondertekend, die tot doel hebben bruggen te slaan tussen het middenveld en de beleidsvoerders, teneinde onze oceanen te beschermen, gezien het belang ervan in ons klimaatsysteem. Daarnaast dient de Europese Unie zich actief in te zetten in het 'Ocean Pathway'-initiatief dat zich specifiek richt op de rol van zeeën en oceanen in het klimaatdebat;

D. Governance

D.1. Transversaal (federale en gewestelijke bevoegdheid)

- 32° dat, aangezien de overheden op lokaal niveau en op het niveau van de gemeenschappen en de gewesten over de meeste hefboomen beschikken om de uitstoot van broeikasgassen op korte termijn terug te dringen, zij een bijzondere rol toegewezen krijgen bij de aanpassing aan de klimaatverandering op hun grondgebied. Als besluitvormers zijn die overheden immers sleutelactoren in de uitvoering van de acties en in de ontwikkeling van synergieën tussen de overheidssector, de privésector en de burgers door hun initiatieven in de domeinen van stedenbouw, transport, mobiliteit, energie, energie-efficiëntie van gebouwen, ruimtelijke ordening, leefmilieu en voeding;
- 33° inspanningen te blijven leveren en hun klimaatbeleid te versterken met het oog op de overgang naar een koolstofarme economie onder andere door de inzet van de Green OLO, een belangrijk instrument in de financiering van deze overgang. Zo heeft België dit jaar één van de eerste groene staatsobligaties ter wereld uitgegeven. Door die obligaties kon ons land ongeveer 4,5 miljard euro inzamelen om zijn beleidsinitiatieven omtrent de overgang in tal van sectoren te financieren. Op die manier dekken die groene obligaties domeinen zoals energie-efficiëntie, vervoer en hernieuwbare energie, maar ook circulaire economie en biodiversiteit;
- 34° een strategie uit te bouwen die erop gericht is de burgers en alle maatschappelijke actoren bij het klimaatbeleid te betrekken;

- 35° toe te zien op een verbetering van de Belgische governance inzake klimaat-aangelegenheden, inzonderheid door:
 - a) de samenwerkingsovereenkomst van 2002 te herzien;
 - b) bij interne politieke blokkering in de Nationale Klimaatcommissie, het Overlegcomité voldoende vroeg bij de zaak te betrekken;
- 36° de leden van de verschillende parlementaire assemblees te betrekken bij de opmaak van de geïntegreerde nationale energie- en klimaatplannen, waarvan de eerste opmaak tegen 1 januari 2019 af moet zijn;
- 37° ook op technisch vlak naar coherentie te streven zodat de verschillende entiteiten dezelfde monitoringmethodes hanteren om de broeikasgasemissies te ramen en de evaluatie van de impact van de beleidslijnen en maatregelen te harmoniseren, zoals in de vele onderzoeksrapporten al jaren wordt aanbevolen. Ook de rapportage over klimaatfinanciering dient geharmoniseerd te worden;
- 38° ontwerpen van klimaatwet en klimaatdecreten en -ordonnanties in te dienen, zodat ze met een positieve ingesteldheid kunnen worden besproken en onderzocht in de bevoegde assemblees, met becijferde tussendoelstellingen en bijhorende klimaatbegrotingen ter terugdringing van de broeikasgasuitstoot, elke relevante regeringsbeslissing te toetsen op haar impact op klimaat en klimaatbeleid, waarbij die toetsing ervoor moet zorgen dat de overheden consequent de vermindering van de uitstoot van de samenleving realiseren;

D.2. Financiering

- 39° in de loop van de volgende jaren overheidsinitiatieven te ontwikkelen om almaar meer internationale financiering voor het klimaat uit de privésector aan te trekken. Op Belgisch vlak heeft het politiek akkoord over de intra-Belgische 'burden sharing' tussen de federale overheid en de gewesten betrekking op een financiële overheidsbijdrage van 50 miljoen euro per jaar tot 2020;
- 40° in te zetten op partnerschappen met private partners, andere overheden enzovoort om extra financiering aan te trekken teneinde initiatieven te nemen om klimaatverandering tegen te gaan;
- 41° de toegang tot financiering voor niet-statelijke en lokale actoren te vergemakkelijken, gezien het belang van die actoren in de strijd tegen de klimaatverandering en de cruciale rol die zij spelen in de acties die moeten worden ondernomen;
- 42° naar het voorbeeld van de experimenten die reeds in het buitenland werden uitgevoerd, bepaalde zogenaamde 'institutionele' investeerders er geleidelijk toe te verplichten werk te maken van een 'carbon stress test', teneinde te kunnen inschatten in welke mate hun activa worden blootgesteld aan de risico's verbonden met de klimaatverandering;
aan de Nationale Bank van België aan te bevelen om in haar jaarlijkse Financial Stability Report een thematisch hoofdstuk te wijden aan de impact van de klimaatverandering op de Belgische economie;
- 43° aan het Planbureau te vragen om een evaluatie te maken van de huidige verdeling van de klimaatlusten en -lasten, zowel van de inkomenseffecten van het klimaat- en energiebeleid, van de verhouding tussen bijdragen aan financiering en bijdragen aan vervuiling en een onderzoek te doen naar de kostenefficiëntie van het te voeren klimaatbeleid;
- 44° verder te gaan, in verband met de financiering van de transitie, met de ontwikkeling van kennis om innoverende financieringsstromen op gang te brengen:
 - a) de voortzetting van het Energietransitiefonds, dat jaarlijks een financiering van 20 miljoen euro ontvangt ter ondersteuning van de uitbouw van duurzame en innoverende technologieën en projecten;

- b) het afronden van het nationaal debat over koolstoftarifiering, door daarvan werk te maken in nauwe samenwerking met alle betrokken gouvernementele en non-gouvernementele actoren, teneinde de geschikte economische hefboomen te bepalen;

D.3. Sectoren

D.3.1. Algemeen

- 45° in samenspraak met de sectoren, zoals mobiliteit, huisvesting en gebouwen, landbouw, tuinbouw en veeteelt, industrie en energieproductie, een gezamenlijke klimaatvisie 2030 en 2050 uit te werken. De federale en gewestelijke entiteiten moeten een stappenplan vaststellen over verschillende zittingsperiodes heen, met becijferde streefdoelen en tussendoelstellingen, op basis van een kosten-batenanalyse per sector;
- 46° rekening houdend met de economische en ecologische voordelen die de circulaire economie oplevert, ervoor te zorgen dat ons land actief tot het Europese debat blijft bijdragen door realistische en constructieve voorstellen uit te werken inzake het verduurzamen van industriële processen en ecodesign, zodat grondstoffen zo veel en zo lang mogelijk hun nuttige waarde blijven behouden, daarbij consumentenbescherming voorop te stellen en te pleiten voor een mondiale omslag;
- 47° voor te stellen dat de levenscyclusanalyse, die de totale CO₂-productie gedurende de volledige levenscyclus in kaart brengt, deel zou uitmaken van een standaardduurzaamheidstoets. Deze analyse moet zeker toegepast worden op producten ter bevordering van de energie-efficiëntie en producten of onderdelen die noodzakelijk zijn voor de productie van hernieuwbare energie;
- 48° naar synergie tussen het beleid inzake ruimtelijke ordening, mobiliteit, waterbeheer, huisvesting, leefmilieu (water en energie), onderzoek en ontwikkeling, economie enzovoort te streven;
- 49° ervoor te zorgen dat de overheden een voorbeeldfunctie vervullen wat betreft energie-efficiëntie in hun eigen gebouwen, duurzame mobiliteit enzovoort. De overheden zullen daartoe overgaan tot de maximale vergroening van hun eigen wagenpark tegen 2030 door over te stappen op zachte mobiliteit, voertuigen op elektriciteit of alternatieve brandstoffen;
- 50° bij de verschillende bestuurlijke niveaus meer aandacht te vragen voor het voeren van een kostenefficiënt technologieneutraal beleid. Het beleid mag niet marktversturend werken, moet voldoende aandacht besteden aan stakeholdersoverleg en zoveel als mogelijk de private sector betrekken bij het klimaatvraagstuk;

D.3.2. Energiesector

- 51° een ambitieus energiebeleid te voeren, gelet op een noodzakelijke omslag naar hernieuwbare energie en de absolute noodzaak voor meer energie-efficiëntie, rekening houdend met de kernuitstap waarover op federaal niveau beslist werd. Het steunt de federale energiestrategie, waaraan gewerkt wordt en die tot doel heeft een gemeenschappelijke, ambitieuze en breed gedragen visie te ontwikkelen over de energiedoelstellingen tegen 2030 en 2050. De leden van de verschillende parlementaire assemblees vragen om betrokken te worden bij de opmaak/verdere uitwerking van die federale energiestrategie;

- 52° erop toe te zien dat het beleid een ambitieuze en kostenefficiënte bijdrage levert aan de Europese doelstellingen op het vlak van energie-efficiëntie en gebruik van hernieuwbare energie, door op termijn af te stappen van het gebruik van fossiele brandstoffen en ze te vervangen door alle mogelijke duurzame alternatieven, met name biomassa (met strikte duurzaamheids-criteria met enkel inzet van kleinschalige, duurzame lokale reststromen), biogas, groengas, CO₂-neutrale gassen, windenergie, zonne-energie, aardwarmte, warmtenetten, blauwe energie enzovoort); internationaal meer aandacht te vragen voor het onderzoek naar en proefprojecten over het potentieel van groengas en de hoeveelheid energie die op die manier kan worden ter beschikking gesteld, en dit vooral in combinatie met hernieuwbare energieproductie; bio-energie die gebruikmaakt van voedsel- en landbouwgewassen of die leidt tot ontbossing te weren, zowel op Europees niveau (Renewable Energy Directive) als in België, en voor het gebruik van biomassa strikte duurzaamheidscriteria te hanteren, zodat ingezet wordt op kleinschalige, duurzame en lokale reststromen;
- 53° onderzoek en ontwikkeling te steunen die tot doel hebben de energietransitie te bevorderen, vooral op de gebieden die de grootste invloed hebben op het klimaat, met name hernieuwbare energie, beheer en design van de energienetten, duurzame mobiliteit, landbouwproductie, circulaire economie en alle sectoren die rechtstreeks streven naar een lagere uitstoot van broeikasgassen. De openbare investeringen, steunmaatregelen en subsidies moeten bij voorkeur gaan naar de financiering van onderzoeks-, ontwikkelings- en innovatieprojecten op het vlak van energie-efficiëntie en de hernieuwbare energieën;
- 54° op nationaal en internationaal vlak tot een ambitieus beleid te komen van energiebesparing, procesefficiëntie en recycling om industriële processen te verduurzamen;

D.3.3. Mobiliteit

- 55° tot een ambitieus mobiliteitsbeleid te komen door middel van de bevordering van intermodaliteit, het terugdringen van de verplaatsingstijd van het openbaar vervoer, de kernversterking van woonomgevingen en de promotie van de alternatieve brandstoffen en het rationeel energieverbruik in de vervoerssector. Dat beleid moet ertoe leiden dat het openbaar vervoer, zoals de trein, de bus, de tram of de metro, maar ook de fiets (ook de bakfiets en transportfiets) en andere alternatieve verplaatsingsmodi, zoals carpooling en carsharing, aantrekkelijke en efficiënte alternatieven voor de individuele wagen worden, zodat men zich ook veilig en efficiënt te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer kan verplaatsen. Dat vereist in het bijzonder een nieuwe evenwichtige inrichting van de openbare ruimte en de wegen die vandaag bijna voor 75% gericht zijn op de individuele wagen, opdat men zich veilig en efficiënt te voet, met de fiets en met het openbaar vervoer zou kunnen verplaatsen. Het is tevens belangrijk een vermindering van het aantal salariswagens te beogen door prioriteit te geven aan alternatieven om de lasten op arbeid te verminderen;
- 56° de gemeenten, de andere overheden en de bedrijven te ondersteunen om een actief fietsbeleid te voeren, opdat meer mensen de fiets zouden gebruiken voor hun verplaatsingen. Het doel is om tot een modaal aandeel van 20% te komen voor het gebruik van de fiets voor het woon-werkverkeer tegen 2030, eventueel op intermodale wijze. Bovendien zullen de verplaatsingsplannen voor voetgangers worden bevorderd;

- 57° ernaar te streven een geleidelijk verbod op het gebruik van personenwagens met verbrandingsmotoren met traditionele fossiele brandstoffen tegen 2050 in te voeren en al naar een halvering tegen 2030 te streven. Alle mogelijke alternatieven, zoals slimme elektrische mobiliteit met oplaadinfrastructuur op basis van hernieuwbare energie of tankstations met alternatieve duurzame brandstoffen, moeten versneld worden uitgebouwd, onder andere via een interfederaal ontwikkelingsplan voor alternatieve brandstoffen. Daarnaast is ook autofiscaliteit een belangrijk instrument;
- 58° de alternatieven voor het goederentransport over de weg of via de lucht aan te moedigen door het goederentransport langs het spoor of over het water, alsook partnerschappen met private mobiliteitsspelers aantrekkelijker te maken en korte ketens te promoten;
- 59° in de stadscentra onder meer de duurzame stadsdistributiediensten in het bijzonder te steunen. Voorts zouden, zowel in de optiek van de korte ketens als de ontwikkeling van de circulaire economie, de behoeften aan goederentransport kunnen afnemen, wat in grote mate zal bijdragen tot positieve gevolgen, onder andere voor het klimaat en de kwaliteit van de lucht;

D.3.4. Huisvesting en bouwbeleid

- 60° tot een ambitieus huisvestings- en bouwbeleid te komen. Nieuwbouw moet vandaag niet enkel de Europese normen inzake energieprestaties van de gebouwen in acht nemen, maar ook overeenkomstig de doelstelling streven naar een nulimpact inzake energieprestaties op het klimaat op lange termijn en naar de recycleerbaarheid van de materialen. Men moet ook inzetten op renovatie van bestaande gebouwen, met name door middel van stimuleringsmechanismen om de energieprestaties van zowel de openbare als van de privégebouwen te verbeteren en aldus tot normen voor een heel laag energieverbruik te komen en energie-efficiëntie te bereiken;
- 61° daarbij een duidelijk afbouwscenario uit te werken voor verwarming met fossiele brandstoffen (in het bijzonder steenkool en stookolie), met een bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen. De voorkeur wordt gegeven aan meer doeltreffende verwarmingstechnieken, zoals bijvoorbeeld collectieve verwarmingssystemen, warmtenetten, warmtepompen, verwarmen op groengas enzovoort;
- 62° op internationaal vlak te pleiten voor duurzame verwarmingstechnieken en een volledige afbouw van het gebruik van fossiele brandstoffen als energiebron voor verwarming tegen 2050. Via de opmaak van een plan dat op basis van de specifieke kenmerken van elke regio een roadmap vaststelt, moet de Europese Unie hierbij een voortrekkersrol opnemen;

D.3.5. Landbouw

- 63° een ambitieus en milieubewust beleid inzake landbouw te voeren. In dat kader moeten korte ketens en landbouwvormen, met inbegrip van stadslandbouw, worden gepromoot die banen creëren en kwaliteitsproducten voortbrengen, de bodem duurzaam beheren en agrarische coproducten (biomethanisatie) nuttig gebruiken. Energie-efficiëntie en het gebruik van hernieuwbare energie moeten de landbouwsector verder efficiënter en duurzamer maken;

D.3.6. Onderwijs

- 64° aandacht te geven aan gedragsverandering van mensen, door middel van initiatieven op het gebied van het onderwijs, de opvoeding, de opleiding en de sensibilisering via cultuur. Daartoe wordt het belang van sensibilisering over de ecologische voetafdruk van consumptie, bijvoorbeeld via een app, beklemtoond;

- 65° een strategie uit te werken voor de uitbouw van opleidings- en werkgelegenheidstrajecten in verband met de ontwikkeling van energie-efficiëntie, de 'decarbonisering' en de vergroening van de economie, de uitbouw van hernieuwbare energie en alle beleidsmaatregelen die nodig zijn voor de tenuitvoerlegging van het klimaatbeleid;

E. Met betrekking tot de COP24

- 66° alle nodige initiatieven te nemen om een doeltreffende en nuttige aanwezigheid op de COP24 te waarborgen, hetzij via deelname aan de multilevel-onderhandelingen middels de Belgische en de Europese delegatie, hetzij via bi- of multilaterale contacten met alle relevante actoren ter plaatse om actieprogramma's of samenwerkingsprojecten op het getouw te zetten;
- 67° binnen de Europese delegatie te pleiten voor een ambitieus standpunt voor het Europese optreden in de onderhandeling, teneinde tijdens de COP24 échte vooruitgang te boeken in de onderhandelingen en de wereldwijde akkoorden;
- 68° de parlementen zowel vóór als na de Conferentie bij de verschillende initiatieven te betrekken;
- 69° aangaande het 'Rulebook':
- a) steun te verlenen aan de (definitieve) voltooiing tijdens de COP24 van het Rulebook voor de tenuitvoerlegging van de Overeenkomst van Parijs. Het Rulebook is een essentieel onderdeel aangezien het bestemd is voor de aanneming van een aantal regels en nadere voorwaarden, bijvoorbeeld om de rapportering te waarborgen inzake broeikasgasuitstoot en klimaatfinanciering, of om de uitwisseling van CO₂-uitstootkredieten mogelijk te maken enzovoort;
 - b) te pleiten voor essentiële transparantie omtrent de tenuitvoerlegging en de inachtneming van de NDC's;
 - c) ervoor te zorgen dat dit Rulebook evenwichtig en universeel is en iedereen bereikt, zoals staat aangegeven in de Overeenkomst van Parijs;
- 70° aangaande de Talanoadialoog:
- a) mee te werken aan het voeren ervan, het initiatief te steunen en een wervende rol te spelen bij het zoeken naar consensus;
 - b) actief deel te nemen aan de Talanoadialoog alsook aan de ermee gepaard gaande follow-up van de verbintenissen en beleidsmaatregelen die België en de gewesten van België sinds de Overeenkomst van Parijs zijn aangegaan c.q. hebben genomen;
 - c) akte te nemen van de huidige situatie en van de vooruitgang die nog moet worden geboekt opdat de daadwerkelijk in de NDC's toegezegde uitstootverminderingen ertoe zouden leiden dat de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs worden bereikt;
 - d) het nodige te doen opdat de ambitie van de Federale Regering en van de lidstaten in overeenstemming is met de doelstellingen van de Overeenkomst;
 - e) gezamenlijk de wijze te bepalen waarop de doelstellingen van de Overeenkomst van Parijs moeten worden bereikt.